

ענני כבוד תשע"ה

הרב ארי דוד קאהן
Israel Center
<http://arikahn.blogspot.com>

Rabbi Ari Kahn
Adk1010@gmail.com
<http://Rabbiarikahn.com>

1. שולחן ערוך אורח חיים הלכות סוכה סימן תרכה סעיף א
בסוכות תשבו שבעת ימים וגוי כי בסוכות הושבתי את בני ישראל הם ענני כבוד
שהקיפם בהם לבל יכם שרב ושמש ומצוה לתקן הסוכה מיד לאחר יום כפור, דמצוה
הבאה לידו אל יחמיצנה (מהרי"ל).

2. שערי תשובה סימן תרכה
[א] ומצוה כו' - ובא"ר משמע שאין לתקן הסוכה מכל וכל קודם יוה"כ ומפרש עפ"י
המדרש למה אנו עושין סוכות אחר יוה"כ שמא יצא דינינו לגלות כו' ע"ש והוא סמך
בעלמא דודאי מה שהסוכה היא דוגמת גלות אינו רק מחמת הישיבה אבל לא העשיה
וא"כ אדרבא היה טוב להקדים מטעם שכי שמצוה זו שעשה הסוכה תצטרף להכריע
לכף זכות כמ"ש הלבוש לענין קידוש הלבנה ...

3. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף יא עמוד ב
דתניא: כי בסוכות הושבתי את בני ישראל - ענני כבוד היו, דברי רבי אליעזר. רבי
עקיבא אומר סוכות ממש עשו להם.

4. ספרא אמור פרשה יב
למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים,
רבי אליעזר אומר סוכות ממש היו, רבי עקיבא אומר בסוכות ענני כבוד היו, בהוציא
אותם מארץ מצרים, מלמד שאף הסוכה זכר ליציאת מצרים.

5. מכילתא דרבי ישמעאל בא - מסכתא דפסחא פרשה יז
סוכותה. סוכות ממש היו דכתיב ויעקב נסע סוכתה (בראשית לג יז) דברי רבי אליעזר
וחכמים אומרים אין סוכות אלא מקום שנאמר ויסעו מסוכות ויחנו באיתם (במדבר לג
ו) מה איתם מקום אף סוכות מקום. רבי עקיבא אומר אין סוכות אלא ענני כבוד
שנאמר וברא ה' על מכון הר ציון ועל מקראיה ענן יומם ונוגה אש להבה לילה כי על כל
כבוד חופה (ישעיה ד ה) אין לי אלא לשעבר לעתיד לבא מנין ת"ל וסוכה תהיה לצל
יומם מחורב וגוי ואומר ופדויי ה' ישובון ושמחת עולם על ראשם (שם /ישעיה/ לה י) רבי
נחמיה אומר סוכותה לפי שצריך למד מתחלתו נותן לו הא בסופו:

6. מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי פרק יב
סוכותה ר' עקיבא אומ' סוכות ממש עשו להן בסוכות ר' אליעזר אומ' סוכות ענני כבוד
באו וחנו על גגי רעמסס מושלו משל למה הדבר דומה לחתן שהביא אפריון לפתח ביתה
של כלה כדי שתכנס לו מיד.

7. ויקרא פרק כג, מב-מג
(מב) בַּסֻּכּוֹת תִּשְׁבּוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל־הָאֶזְרַח בְּיִשְׂרָאֵל יֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ: (מג) לְמַעַן יִדְעוּ
דַּרְתֵּיכֶם כִּי בַּסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם:

8. תרגום יונתן ויקרא פרשת אמור פרק כג פסוק מג

(מג) מן בגלל דידעון דריכון ארום במטלת ענני יקרא אותיבית ית בני ישראל בזמן דהנפיקית יתהון פריקין מארעא דמצרים אנא הוא יי אלהכון:

9. כתר יונתן ויקרא פרשת אמור פרק כג פסוק מג

(מג) מן בעבור שידעו דורותיכם כי בסוכת ענני כבוד הושבתי את בני ישראל בזמן שהוצאתי אותם פדוים מארץ של מצרים אני הוא יי אלהיכם:

10. רש"י ויקרא פרשת אמור פרק כג פסוק מג

(מג) כי בסוכות הושבתי - ענני כבוד:

11. רשב"ם ויקרא פרשת אמור פרק כג פסוק מג

(מג) למען ידעו דורותיכם [וגו'] - פשוטו כדברי האומרים במסכת סוכה סוכה ממש. וזה טעמו של דבר. חג הסוכות תעשה לך באוספך מגרנד ומיקבד^(#12) באוספך את תבואת הארץ ובתיכם מלאים כל טוב^(#13) דגן ותירוש ויצהר, למען תזכרו כי בסוכות הושבתי את בני ישראל^(#7) במדבר ארבעים שנה^(#15) בלא יישוב ובלא נחלה, ומתוך כך תתנו הודאה למי שנתן לכם נחלה ובתיכם מלאים כל טוב^(#13), ואל תאמרו בלבבכם כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה.^(#14)

12. דברים פרק טז, יג

(יג) חג הסוכות תעשה לך שבועת ימים באספך מגרנד ומיקבד:

13. דברים פרק ו, י-יב

(י) והיה כי יביאך ה' אלהיך אל-הארץ אשר נשבע לאבותיך לאברהם ליצחק וליעקב לתת לך ערים גדלות וטבת אשר לא-בנית: (יא) ובתים מלאים כל-טוב אשר לא-מלאת וברות חצובים אשר לא-חצבת כרמים וזיתים אשר לא-נטעת ואכלת ושבעת: (יב) השמר לך פן-תשכח את-ה' אשר הוציאך מארץ מצרים מבית עבדים:

14. דברים פרק ח, י-יח

(י) ואכלת ושבעת וברכת את-ה' אלהיך על-הארץ הטבה אשר נתן-לך: (יא) השמר לך פן-תשכח את-ה' אלהיך לבלתי שמר מצותיו ומשפטיו וחקותיו אשר אנכי מצוה היום: (יב) פן-תאכל ושבעת ובתים טבים תבנה וישבת: (יג) ובקורך וצאנך ירבין ונסוף וזהב ירבה-לך וכל אשר-לך ירבה: (יד) ורם לבבך ושכחת את-ה' אלהיך המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים: (טו) המוליכך במדבר הגדל והנורא נחשו שרף ועקרב וצמאון אשר אין-מים המוציא לך מים מצור החלמיש: (טז) המאללך מן במדבר אשר לא-ידעון אבתיך למען ענתך ולמען נסתך להיטבך באחריתך: (יז) ואמרת בלבבך כחי ועצם ידי עשה לי את-החיל הזה: (יח) וזכרת את-ה' אלהיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל למען הקים את-בריתו אשר-נשבע לאבתיך כיום הזה: פ

15. דברים פרק ב, ז

(ז) כי ה' אלהיך ברכך בכל מעשה ידך ידע לכתך את-המדבר הגדל הזה זהו ארבעים שנה ה' אלהיך עמך לא חסרת דבר:

16. רמב"ן ויקרא פרשת אמור פרק כג פסוק מג

כי בסוכות הושבתי את בני ישראל - ענני כבוד, לשון רש"י. והוא הנכון בעיני על דרך הפשט, כי צוה שידעו הדורות את כל מעשי ה' הגדול אשר עשה עמהם להפליא ששכנו אותם בענני כבודו כסוכת, כענין שנאמר (ישעיה ד ה ו) (ה) וברא ה' על כל-מלון הר-

צִיּוֹן וְעַל-מִקְרָאָהּ עָנּוּ יוֹמָם וְעֶשֶׂן וְנִגְהָ אֲשֶׁר לְהִבָּה לְיִלְהָ כִּי עַל-כָּל-כָּבוֹד חֲפָה: (ו)
וּסְפָה תִהְיֶה לְצַל-יוֹמָם מִחֶרֶב וּגְוִי[וּלְמַחְסָה וּלְמַסְתָּוֹר מִזָּרָם וּמִמָּטָר:], וּמִפְנֵי שֶׁכָּבַר
פִּירֵשׁ שֶׁעֲנַן ה' עֲלֵיהֶם יוֹמָם וְעֵמוֹד הָאֵשׁ בַּלַּיְלָה, אָמַר סֵתֶם כִּי בַסְּכוֹת הוֹשַׁבְתִּי, שְׁעִשִׂיתִי
לֵהֶם עֲנֵנִי כְבוֹדִי סְכוֹת לְהִגֵּן עֲלֵיהֶם. וְהִנֵּה צוּה בַתְּחִילַת יָמוֹת הַחֲמָה בְּזִכְרוֹן יִצְיָאֵת
מִצָּרִים בַּחֲדָשׁוֹ וּבְמוֹעֵדוֹ, וְצוּה בְּזִכְרוֹן הַנֶּסֶךְ הַקָּיִים הַנֶּעֱשֶׂה לֵהֶם כָּל יְמֵי עֲמִידַתְּם בְּמִדְבַר
בַּתְּחִילַת יָמוֹת הַגַּשְׁמִיִּם. וְעַל דַּעַת הָאוֹמֵר **סְכוֹת מִמֶּשׁ** עָשׂוּ לֵהֶם (סוּכָה י"א ב), הַחֲלוּ
לַעֲשׂוֹתָן בַּתְּחִילַת הַחֶרֶף מִפְּנֵי הַקּוֹר כִּמְנַהֵג הַמַּחֲנוֹת, וְלִכְן צוּה בְהוֹן בְּזִמְנָן הַזֶּה. וְהַזְכֵּרוֹן,
שִׁידְעוּ וְיִזְכְּרוּ שֶׁהָיוּ בְּמִדְבַר לֹא בָאוּ בְּבֵית וְעִיר מוֹשֵׁב לֹא מִצְאוּ אַרְבַּעִים שָׁנָה, וְהַשֵּׁם הָיָה
עִמָּהֶם לֹא חָסְרוּ דָבָר:

17. אבן עזרא ויקרא פרשת אמור פרק כג פסוק מג

כִּי בַסְּכוֹת שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים אַחֵר שֶׁעָבְרוּ יָם סוּף סוּכוֹת, וְאִף כִּי בְּמִדְבַר סִינַי שֶׁעֲמָדוֹ שֵׁם קָרוֹב
מִשָּׁנָה. וְכֵן מְנַהֵג כָּל הַמַּחֲנוֹת. וְהִנֵּה גַם זֶה הַמוֹעֵד זָכַר לִיִּצְיָאֵת מִצָּרִים. וְאִם יִשְׁאַל שׁוֹאֵל
לְמָה **בַּתְּשָׂרִי** זֹאת הַמִּצְוָה, יֵשׁ לְהַשִּׁיב, כִּי עָנָן ה' הָיָה עַל הַמַּחֲנֵה יוֹמָם, וְהַשֵּׁם לֹא יָכֵם.
וּמִיָּמֹת תְּשָׂרִי הַחֲלוּ לַעֲשׂוֹת סוּכוֹת בַּעֲבוּר הַקּוֹר:

18. שמות פרק יג, כ-כב

(כ) וַיִּסְעוּ מִסִּכְתּוֹ וַיַּחֲנוּ בְּאֵתָם בְּקִצְהָ הַמִּדְבָּר: (כ"א) וְהָיָה הַיָּרֵךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם בְּעֵמֹד
עָנָן לְנַחֲתָם הַדֶּרֶךְ וְלַיְלָה בְּעֵמֹד אֲשֶׁר לְהָאִיר לָהֶם לְלַכֵּת יוֹמָם וְלַיְלָה: (כ"ב) לֹא-
יִמְיֹשׁ עֵמֹד הָעָנָן יוֹמָם וְעֵמֹד הָאֵשׁ לַיְלָה לְפָנֵי הָעָם: פ

19. תרגום יונתן שמות פרשת בשלח פרק יג

(כ) וַיִּנְטְלוּ מִסִּכְוֹת אֲתֵר דְּאֲתַחְפִּיזוּ בְּעֵנְבֵי יִקְרָא וַיִּשְׂרוּ בְּאֵיתָם דְּבִסְטָר מִדְּבָרָא:
(כ"א) וַאֲיִקֵּר שְׁכִינְתָא דִּי מִיִּדְבַר קְדָמֵיהוֹן בִּימָמָא בְּעֵמֹדָא דְּעֵנְבָא לְדְּבְרוּתְהוֹן בְּאַרְחָא
וּבְלֵילֵיאָ הַדֶּר עֵמֹדָא דְּעֵנְבָא מִבְּתַרֵיהוֹן לְמַחְשָׁה לְדִרְדְּפִין מִן בְּתַרֵיהוֹן וְעֵמֹדָא
דְּאִישְׁתָּא לְאַנְהָרָא קְדָמֵיהוֹן לְמִיזַל בִּימָמָא וּבְלֵילֵיאָ:

20. כתר יונתן שמות פרשת בשלח פרק יג

(כ) וַיִּסְעוּ מִסוּכוֹת מִקוֹם שֶׁנִּתְכַסּוּ בְּעֵנְבֵי כְבוֹד וַיַּחֲנוּ [וַיִּשְׁהוּ] בְּאֵיתָם שֶׁבַע הַמִּדְבָּר:
(כ"א) וְכְבוֹד שְׁכִינְתוֹ שֶׁל יי מְנַהֵג לְפָנֵיהֶם בַּיּוֹם בְּעֵמֹד שֶׁל עָנָן לְהַנְהִיגָם בְּדֶרֶךְ וּבַלַּיְלָה חוֹזֵר
עֵמוֹד שֶׁל עָנָן מֵאַחֲרֵיהֶם לְהַחֲשִׁיךְ לְרוֹדְפֵיהֶם מִן אַחֲרֵיהֶם וְעֵמוֹד שֶׁל אֵשׁ לְהָאִיר לְפָנֵיהֶם
לְלַכֵּת בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה:

21. בראשית פרק לג, ט-יז

(ט) וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ יִשְׁלִי רֶבֶע אֲחֵי יְהִי לָךְ אֲשֶׁר-לָךְ: (י) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל-נָא אִם-נָא
מִצְאֵתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְלִקְחַתְּ מִנְּחֹתִי מִיָּדִי כִּי עַל-כֵּן רָאִיתִי פְּנֶיךָ כְּרָאֵת פְּנֵי אֱלֹהִים
וַתִּרְצָנִי: (יא) קַח-נָא אֶת-בְּרִכְתִּי אֲשֶׁר הִבָּאת לָךְ כִּי-חֲנַנִּי אֱלֹהִים וְכִי יִשְׁלִי-כָּל
וַיִּפְצַר-בּוֹ וַיִּקְח: (יב) וַיֹּאמֶר נִסְעָה וְנִלְכָה וְנִלְכָה לְנִגְדָךְ: (יג) וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדֹנָי יְדֹעָה כִּי-
הַיְלָדִים רְכִים וְהַצֹּאן וְהַבְּקָר עֲלֹת עָלַי וְדַפְקוּם יוֹם אֶחָד וּמְתוּ כָּל-הַצֹּאן: (יד) יַעֲבֹר-נָא
אֲדֹנָי לְפָנַי עַבְדּוֹ וְאֲנִי אֶתְנַהֲלָה לְאִטִּי לְרִגְלֵי הַמְּלֹאכָה אֲשֶׁר-לְפָנַי וְלְרִגְלֵי הַיְלָדִים עַד
אֲשֶׁר-אָבָא אֶל-אֲדֹנָי שְׁעִירָה: (טו) וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ אֲצִיגְהָ-נָא עִמָּךְ מִן-הָעַם אֲשֶׁר אֲתִי
וַיֹּאמֶר לְמָה זֶה אֲמַצְאֶחֶן בְּעֵינֵי אֲדֹנָי: (טז) וַיֵּשֶׁב בַּיּוֹם הַהוּא עֲשׂוּ לְדֶרֶךְ שְׁעִירָה:
(יז) וַיַּעֲקֹב נִסַּע סִכְתָּה וַיָּבֵן לוֹ בַּיִת וַלְמַקְנֵהוּ עָשָׂה סִכְתָּה עַל-כֵּן קָרָא שֵׁם-הַמָּקוֹם
סְכוֹת: o

22. זוהר - רעיא מהימנא כרך ג (ויקרא) פרשת אמור דף ק עמוד ב

וְכַדִּין אַהֲדָר עָשׂוּ אִפְטְרוֹפּוּסָא דִיעֵקֵב וַיַּעֲקֹב לֹא בַעַד דּוּבְשִׁיָּה וְעוֹקְצִיָּה, יַעֲבֹר נָא אֲדוֹנָי
לְפָנַי עַבְדּוֹ, כַּדִּין וַיֵּשֶׁב בַּיּוֹם הַהוּא עָשׂוּ לְדַרְכוֹ אִימְתִי בְשַׁעַת נַעֲלִילָה דְהָא אַתְפָּרֵשׁ מִעֲמָא

קדישא וקודשא בריך הוא שביק לחוביהו וכפר עלייהו, כיון דההוא מקטרגא אזל בההוא דורונא ואתפרש מנייהו בעי קודשא בריך הוא למחדי בבנוי מה כתיב ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית וגו', על כן קרא שם המקום סכות, כיון דיתבו בסכות הא אשתזיבו מן מקטרגא וקודשא בריך הוא חדי בבנוי, זכאה חולקהו בהאי עלמא ובעלמא דאתי :

Esav then reverted to be Yakov's defender, however Yakov did not want his "honey or his sting", (Yakov said) "let my Lord I beg you, pass before his servant", Esav returned that day to his path, when did this transpire? At the time of Neila, for it is at that time he separates from his holy nation, and the Holy One blessed Be He forgives their sins and brings about atonement. Once the prosecutor takes leave with his present (bribe) and separates from them, the Holy One blessed Be He arrives to rejoice with His children, what is written? Yakov went to Sukkot and built a home...therefore the place is called Sukkot. Since he dwelled in Sukkot, he was saved from the prosecutor, and the Holy One blessed Be He rejoiced in His children. Happy is their lot in this world and in the world to come.

23. רמב"ן ויקרא פרק טז:ח

וגורל אחד לעזאזל - ...ור"א כתב אמר רב שמואל אף על פי שכתוב בשעיר החטאת שהוא לשם, גם השעיר המשתלח הוא לשם. ואין צורך, כי המשתלח איננו קרבן, שלא ישחט. ואם יכולת להבין הסוד שהוא אחר מלת עזאזל תדע סודו וסוד שמו, כי יש לו חברים במקרא, ואני אגלה לך קצת הסוד ברמז בהיותך בן שלשים ושלש תדענו. והנה ר"א נאמן רוח מכסה דבר, ואני הרכיל מגלה סודו שכבר גלו אותו רבותינו ז"ל במקומות רבים: אמרו בבראשית רבה (סה י) ונשא השעיר עליו (להלן פסוק כב), זה עשו שנאמר (בראשית כז יא) הן עשו אחי איש שעיר, את כל עונותם, עונות תם שנאמר ויעקב איש תם (שם כה כז): ומפורש מזה בפרקי רבי אליעזר הגדול (פרק מו), לפיכך היו נותנין לו לסמאל שוחד ביום הכפורים שלא לבטל את קרבנם, שנאמר גורל אחד להי וגורל אחד לעזאזל, גורלו של הקדוש ברוך הוא לקרבן עולה, וגורלו של עזאזל שעיר החטאת וכל עונותיהם של ישראל עליו, שנאמר ונשא השעיר עליו. ראה סמאל שלא נמצא בהם חטא ביום הכפורים, אמר לפני הקדוש ברוך הוא, רבון כל העולמים יש לך עם אחד בארץ כמלאכי השרת שבשמים, מה מלאכי השרת יחפי רגל כך הן ישראל יחפי רגל ביום הכפורים. מה מלאכי השרת אין בהם אכילה ושתיה כך ישראל אין בהם אכילה ושתיה ביום הכפורים. מה מלאכי השרת אין להם קפיצה כך ישראל עומדין על רגליהם ביום הכפורים. מה מלאכי השרת שלום מתווד ביניהם כך הן ישראל שלום מתווד ביניהם ביום הכפורים. מה מלאכי השרת נקיים מכל חטא כך הן ישראל נקיים מכל חטא ביום הכפורים. והקדוש ברוך הוא שומע עדותן של ישראל מן הקטיגור שלהם ומכפר על המזבח ועל המקדש ועל הכהנים ועל כל עם הקהל שנאמר וכפר את מקדש הקדש וגו', ע"כ אגדה זו. והנה הודיענו שמו ומעשהו :

24. ויקרא פרק טז, ב

(ב) וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן אַחִיךָ וְאֶל־יָבֵא בְכָל־עַת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבַּיִת לְפָרֶכֶת אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶץ וְלֹא יָמוּת כִּי בַעֲנֹן אֲרָאָה עַל־הַכַּפֹּרֶת: